

DĂ-NE, DOAMNE, MINTEA CEA DE PE URMĂ!

Am fost întrebat dacă Teatrul Tineretului din Piatra Neamț are șanse să redevină cel care a fost. Sînt tentat să răspund că, pentru moment, problema teatrului e aceea de a afla în ce măsură își va valorifica șansa de a supraviețui. Pentru că începutul acestei stagiuni ne găsește cu o trupă sever descompletată: unsprezece actori și o singură actriță.

Din cei douăzeci de actori angajați în această vară de Teatrul Național din București, zece și-au început cariera artistică la Piatra Neamț, iar cinci dintre ei semnav încă statul de plată al T.T.-ului la sfîrșitul anului trecut. Nu ne rămîne decît să fim mîndri de faptul că am izbutit, de bine de rău, să păstrăm prin ani faima unei rampe de afirmare a tinerilor actori. Numai că orice proiect repertorial depinde de posibilitățile unei distribuții rezonabile. Iar perspectivele înnoirii trupei reprezintă acum o ecuație cu datele radical modificate.

Circulația actorilor e mai puțin îngrădită de legi și tinde să devină într-o mai mare măsură condiționată de valoare. Dar considerentele materiale și evantaiul oportunităților încep să aibă un cuvînt greu în orientarea actorilor. Ca efect al unor cifre de școlarizare artificial coborîte, piața liberă a valorilor artistice debutează cu un considerabil dezechilibru: cererea e enormă, iar oferta e redusă. În efortul de întinerire a trupelor, teatrele Capitalei au profitat în dauna celor din provincie. Ceea ce va duce la apariția unui nou val de neprofesioniști pe scenele profesionale din țară. Și nu dintre cei mai dotați, pentru că aceia vor fi reușit să profite de o înregimentare mai generoasă în școlile de teatru. Una peste alta, stagiunea 1990-1991 începe pentru noi cu un handicap în plus.

Din punct de vedere financiar perspectivele sînt incerte. E de așteptat ca în condițiile unei situații economice cel puțin precare bugetul Culturii să fie greu de încropit. Iar criteriile distribuirii aceluia buget vor fi anevoie de stabilit. Cît privește teatrele, e greu de spus dacă va prima calitatea producțiilor sau încasările. În pofida înțelepciunii milenare a proverbelor, mai toate teatrele vor goni după amîndoi iepurii. Și asta în condițiile în care orice bănuț cheltuit e supus acelorași reglementări financiare ale epocii de aur care ne-a adus în

sapă de lemn.

În loc de a se încăpățîna să propună o Lege a teatrelor înainte ca Parlamentul să elaboreze o Constituție, ori să ia măcar în discuție modificarea Codului muncii, Ministerul Culturii ar putea fi mult mai util instituind o reformă în numai două puncte: 1) autonomia deplină a teatrelor în administrarea bugetului propriu (subvenție și încasări) și 2) angajarea cadrelor artistice pe bază de contracte limitate în timp, liber negociabile între părți și pornind de la un salariu minim garantat - sporit cu 10% pentru teatrele din provincie. (Cu mențiunea că orice angajat are dreptul la un contract pe un an la teatrul în care se afla la data aplicării reformei.)

Nu încape îndoială că unele teatre se vor descurca mai bine, iar altele mai puțin. Dar principiul sănătos că nu trebuie să te întinzi mai mult decît plapuma bugetului va naște soluții realiste, iar diversitatea lor va servi ca experiență dobîndită în vederea unei viitoare legi-cadru.

Dacă o asemenea reformă ar putea fi una din cheile izbînzii întru supraviețuirea multor teatre, cea de-a doua e în mîinile Consiliului de administrație al fiecărui teatru în parte: repertoriul. După o perioadă în care spectacolul din afara teatrului era mai captivant decît cel ce putea fi găsit pe scena teatrului, e de așteptat ca publicul doritor de teatru să se reîntoarcă în stal. Cu condiția să intuim cît mai exact ce așteaptă de la noi acest public. Un public al cărui nivel de așteptare e neîndoișor modificat de evenimentele ce l-au scos în stradă. Dă-ne, Doamne, mintea cea de pe urmă! Pentru că singurul adagiu care-mi vine în minte e acela cu "Ajutorarea înecaților e o cauză a înecaților înșiși!" (Unde se vede că Ilf și Petrov sînt deocamdată mai aproape de noi decît Mark Twain, să zicem...)

Cît privește întrebarea dacă Teatrul Tineretului din Piatra Neamț are șanse să redevină cel care a fost, aș prefera să răspund la anul pe vremea asta. Pot afirma, însă, cu certitudine că ambiția de a rămîne teatrul pe care-l iubim nu ne-a părăsit niciodată. Premiera cu care am încheiat stagiunea ne stă mărturie.

NICOLAE SCARLAT

Carmen Petrescu și Mihai Căfrița în "Somnoroasa aventură" de Teodor Mazilu

